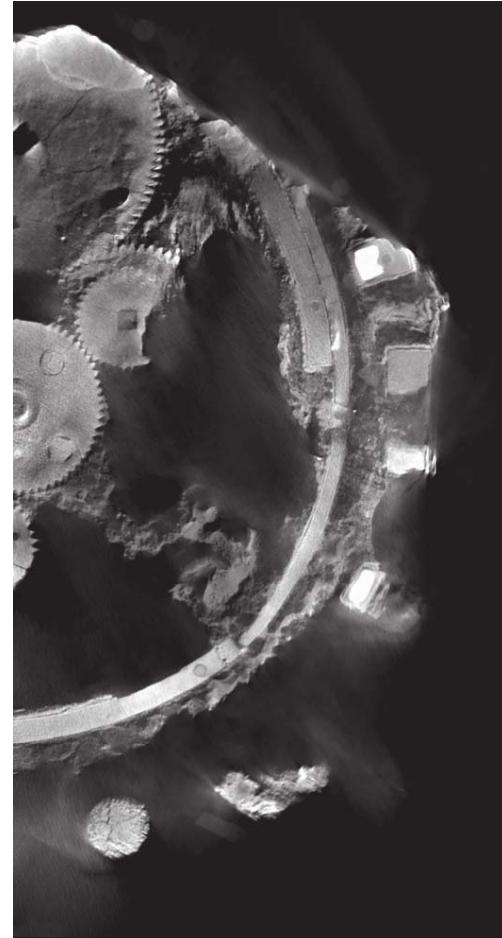
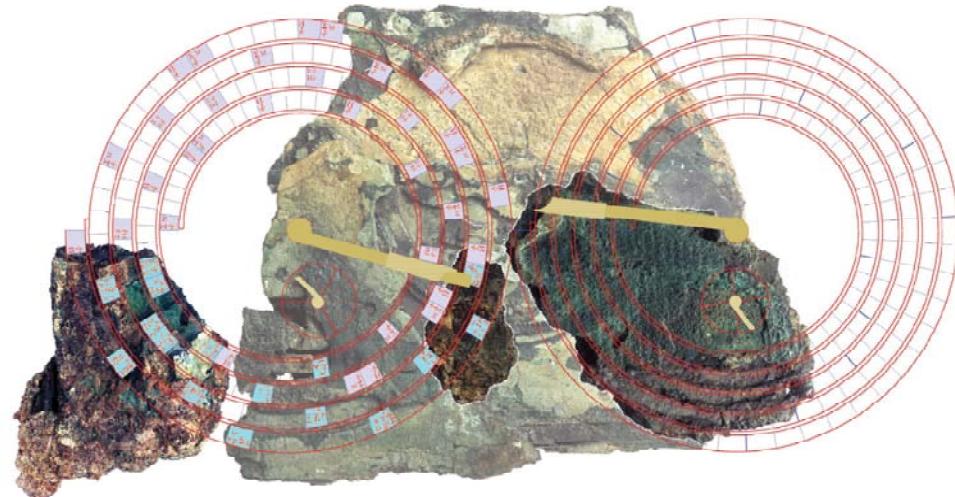

ANTIKITERA MEHANIZAM

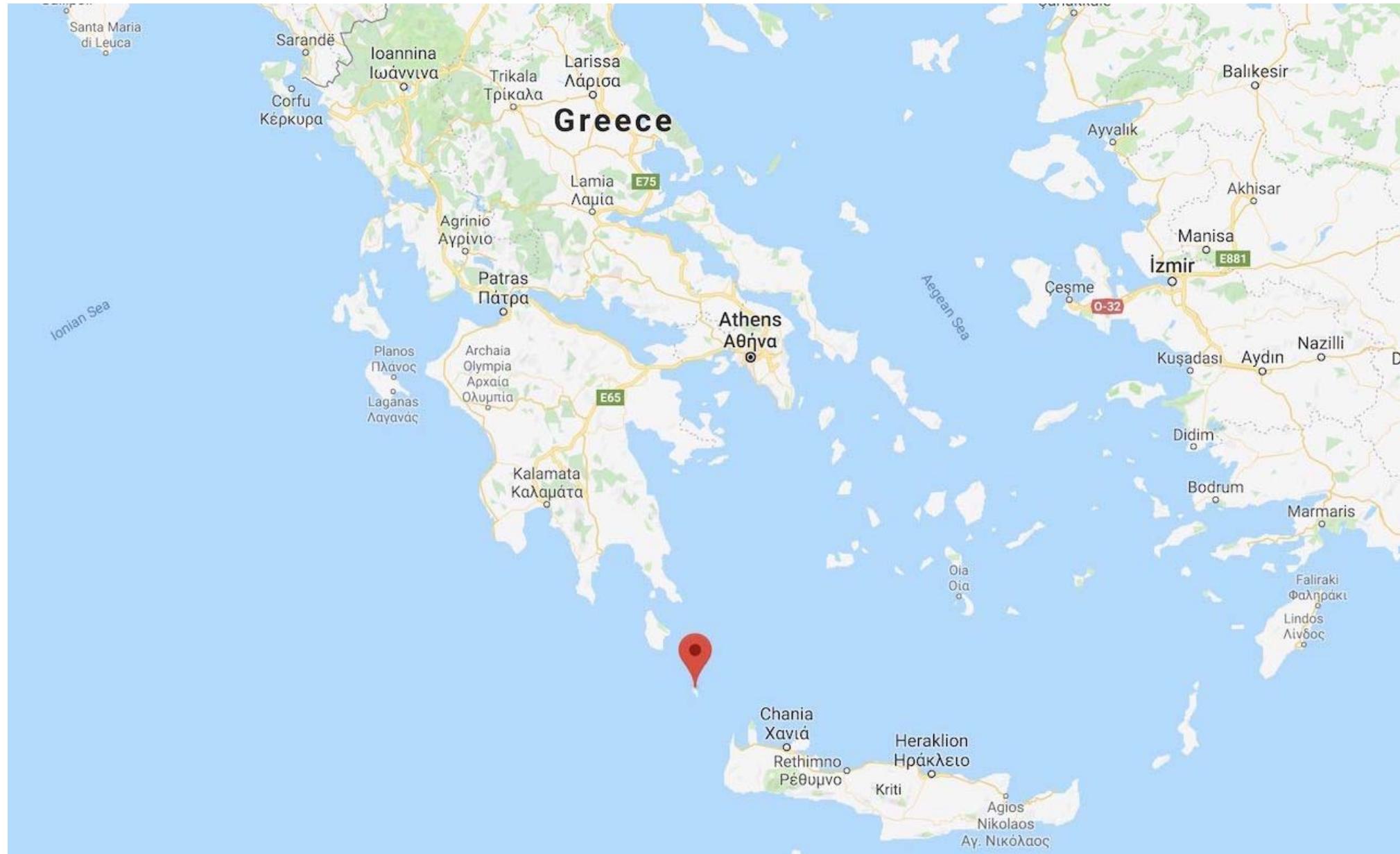
drevna astronomomska naprava

Dejan Urošević

Katedra za astronomiju, Matematički fakultet

Seminar Katedre za astronomiju, 14. novembar 2023.

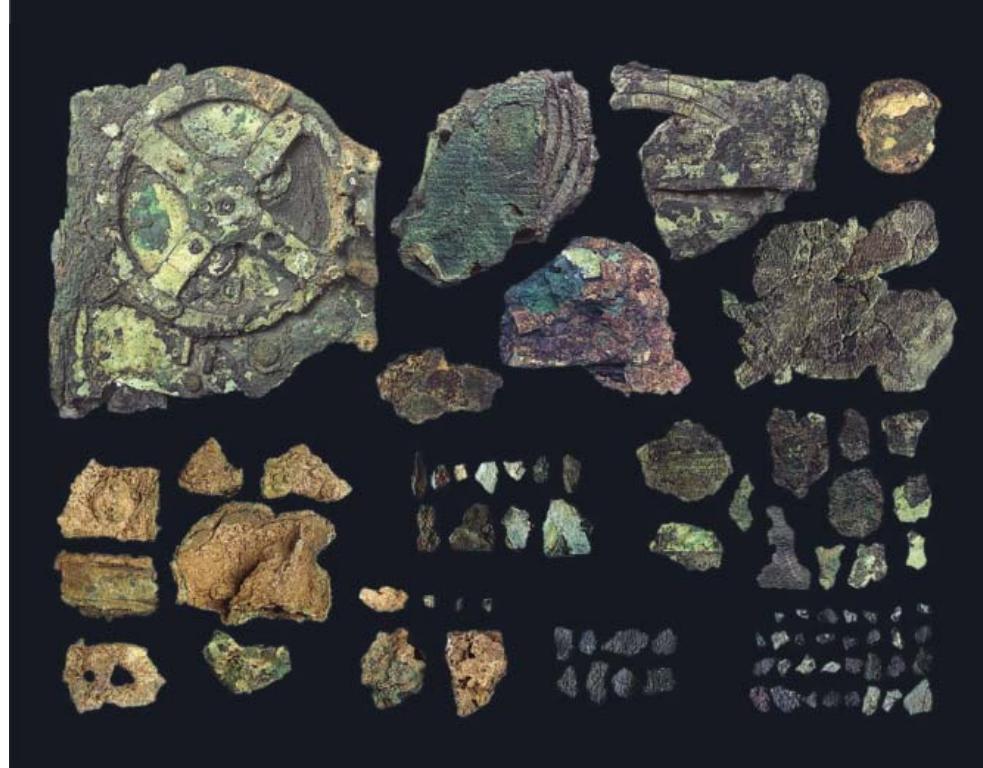

- ronilac Elias Stadiatis, 1900.
- nađena 82 fragmenta

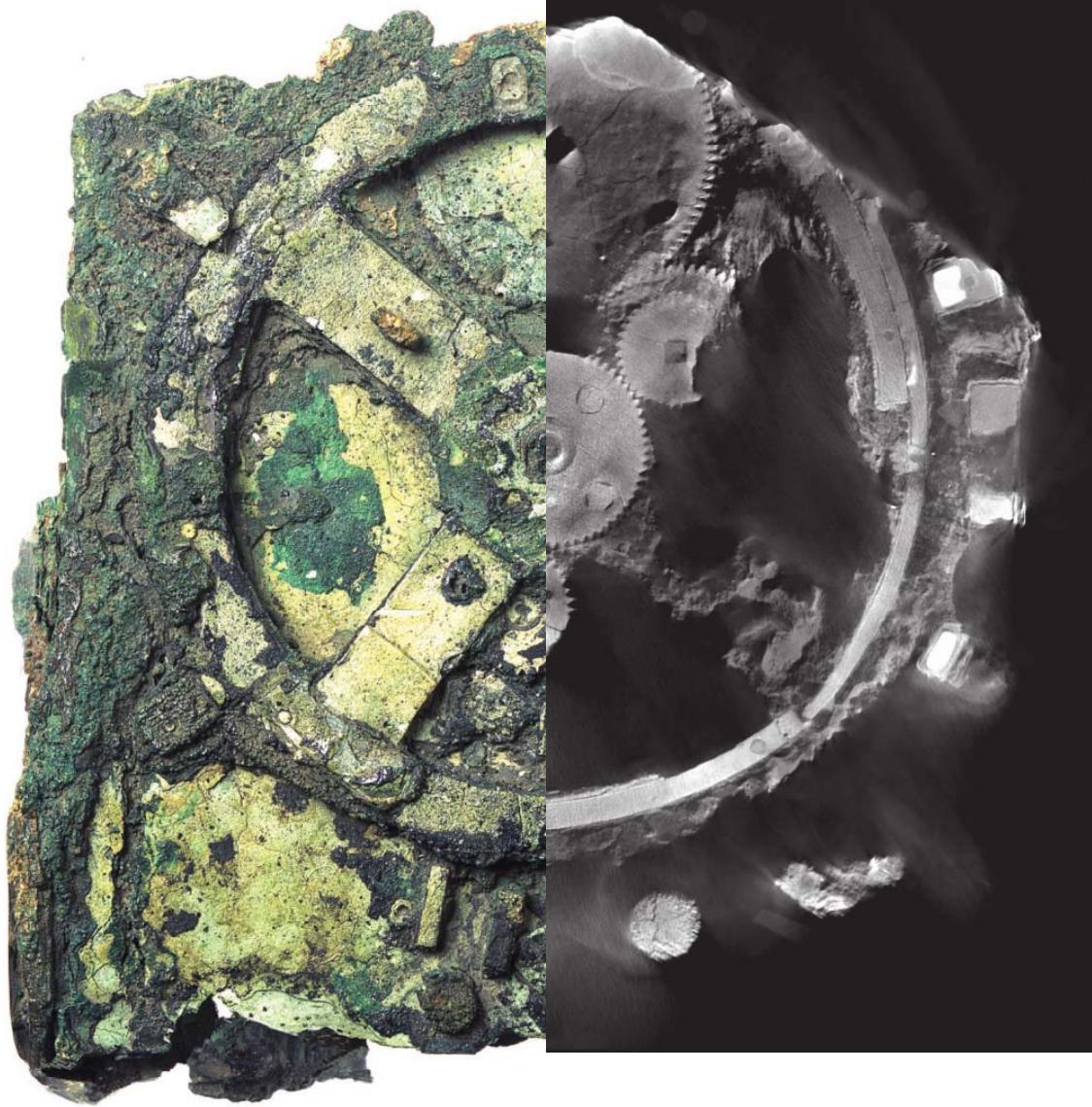

- Nacionalni arheološki muzej u Atini

Astronomski ciklusi ustanovljeni od strane drevnih civilizacija

- Sotisova perioda (traje 1460 godina); 19. jul 139. g.n.e. – $3 \times 1460 \rightarrow$ 19. jul 4241. p.n.e. –> 238. p.n.e. – Kanopski edikt
 - Saros (18 godina i 11 dana; 242 drak. m. \approx 223 sin. m. \approx 19 drak. g. \approx 6585 d.) – Kidinu i prethodnici
 - Metonov ciklus (19 godina; 235 sin. m. \approx 254 sid. m.) – 432. p.n.e
-
- nemački filolog **Albert Rehm** – čita ugravirane brojeve 19 (zlatni broj) i 76; (1905-1906) – prvi razumeo ovaj mehanizam kao mašinu za računanje
 - na istom fragmentu nalazi broj 223

- fizičar, koji se bavio istorijom nauke, **Derek J. de Solla Price** objavljuje 1974, posle 20 godina istraživanja
- „Gears from the Greeks: The Antikythera Mechanism—A calendar computer from ca. 80 BC.“; Trans Am. Phil. Soc. New Ser. 64, 1–70 (1974); reprinted by Science History Publications, New York (1975)
- Ciceron (106-43 pne) pominje sličnu mehaničku napravu dizajniranu od strane Arhimeda (287-212 pne)
- dvodimezionalna X-zračna skeniranja: 30 različitih zupčanika (27 u glavnom fragmentu i 3 u zasebna 3 fragmenta)

D. J. de S. Price: 254 siderička meseca, 235 sinodičkih meseci u 19 godina – zupčanici sa 38 i 127 zuba (Metonov ciklus)

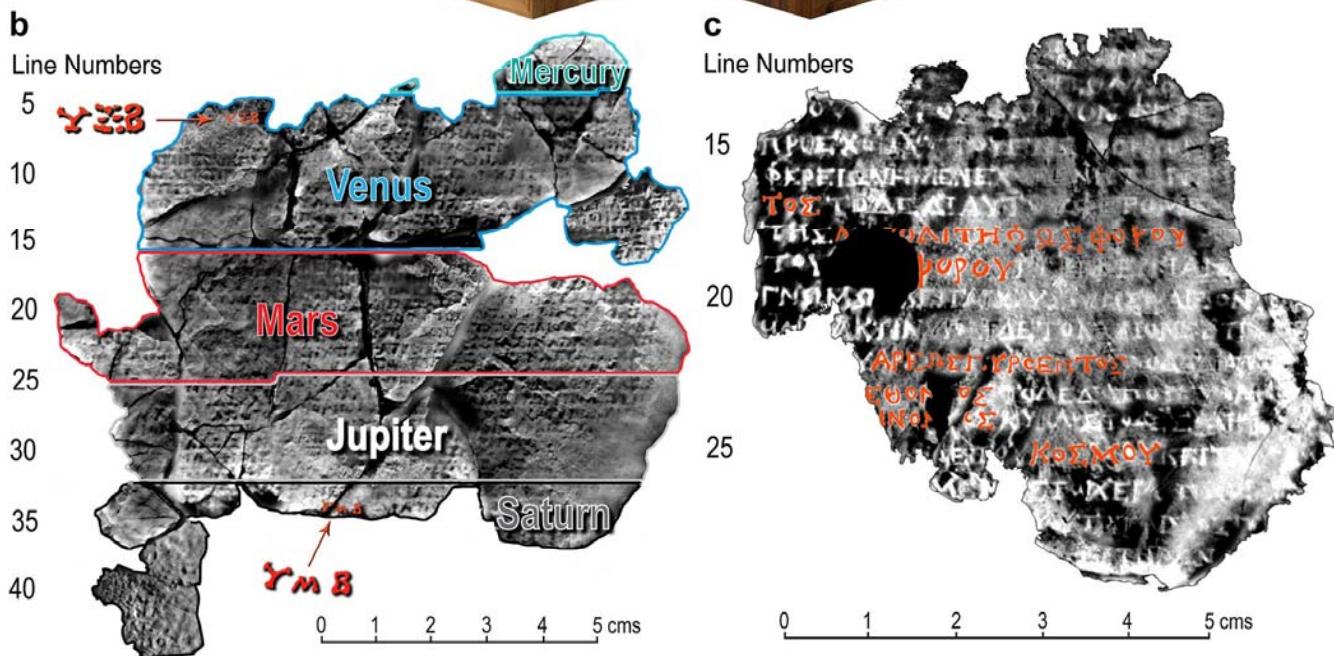
- **Wright and Brumley (1990)**: trodimenzionalna X-zračna linearna tomografija – krucijalni napredak u broju zuba u zupčanicima i njihovom 3D rasporedu
- **Freeth et al. (2006, Nature, 444, 587)**: trodimenzionalna mikrofokusna X-zračna kompjuterizovana tomografija (X-ray CT)
 - zupčanik sa 223 zuba – Saros
 - četiri nova zupčanika koja opisuju neravnomernosti kretanja Meseca (zbog eliptičnosti putanje)
 - zupčanici koji su opisivali epicklično kretanje Meseca su bili u sprezi sa velikim zupčanikom sa 223 zuba

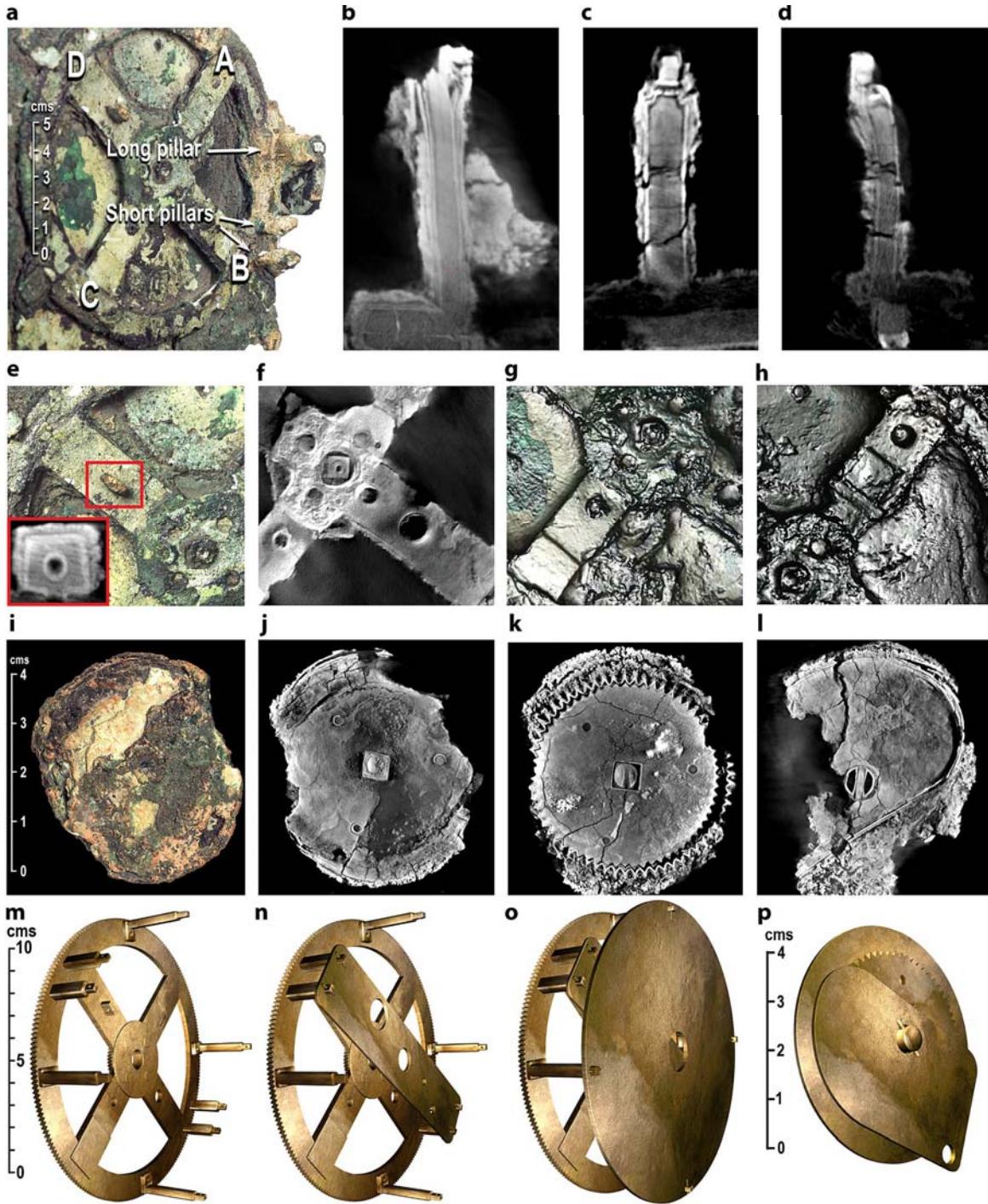
X-ray CT slika napravljena 2005: ova strana, lista planetarnih krugova;
druga strana uputstvo za upotrebu Antikitera mehaničke naprave

- tokom 2016. pročitani su X-ray CT skeniranjem brojevi: 462 u sekciji za Veneru i 442 u sekciji za Saturn
- konstruktori Antikitere su znali da: 289 sinodičkih perioda Venera izvrši za 462 godine, a Saturn 427 sinodičkih perioda za 442 godine
- X-ray CT uređajem je izdvojen zupčanik sa 63 zuba: koristi se za predviđanje putanja Merkura i Venere

- sistem zupčanika koji su međusobno spregnuti može da prikaže položaje svih sedam pokretnih nebeskih tela vidjivih golim okom u nekom budućem ili prošlom vremenu
- predvidi buduća pomračenja Sunca i Meseca i odredi kada su se desila ona koja su prošla
- najnoviji rezultati istraživanja objavljeni su u **Freeth et al.** (2021, Scientific Reports, 11:5821)
- sažeto u preglednom članku **Freeth** (Sci. Am, Januar 2022)

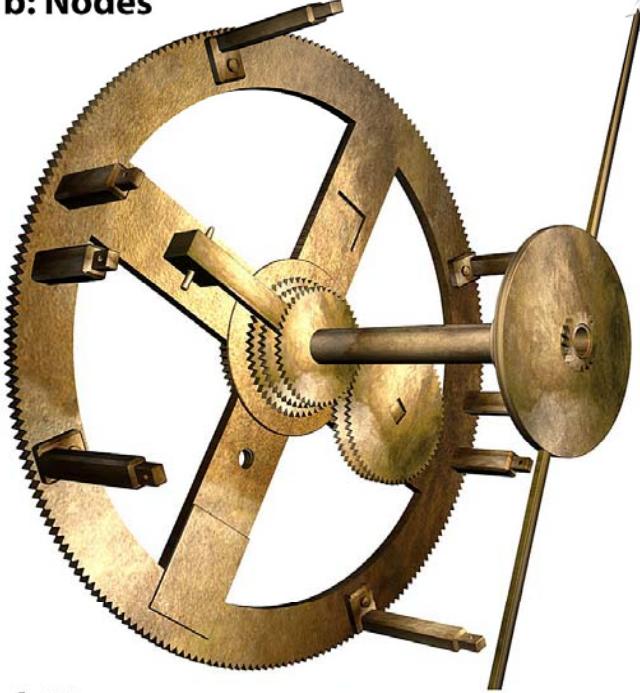

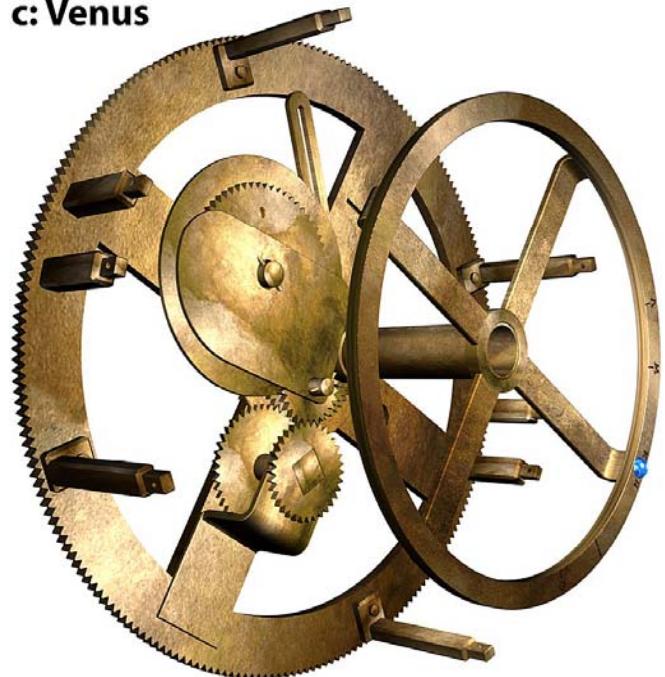
a: Mean Sun

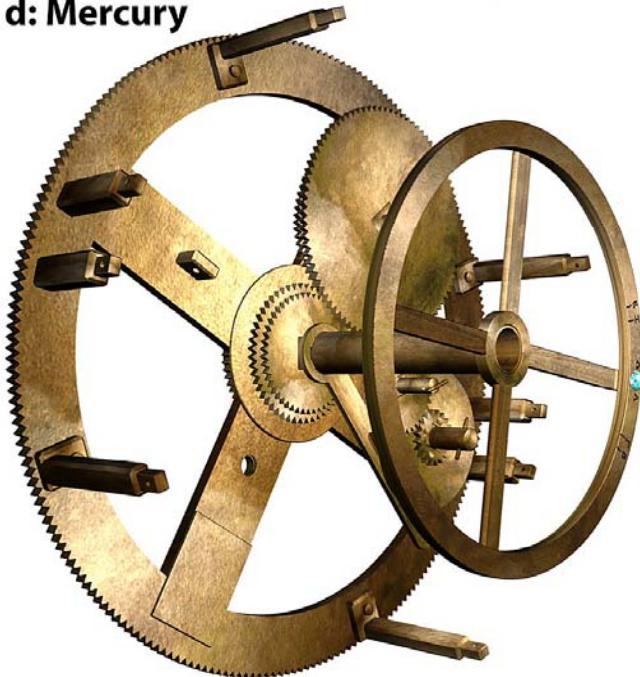
b: Nodes

c: Venus

d: Mercury

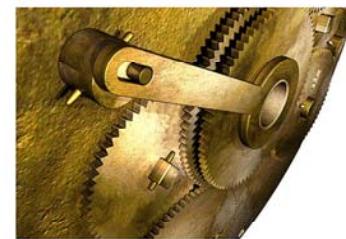
a

b

c

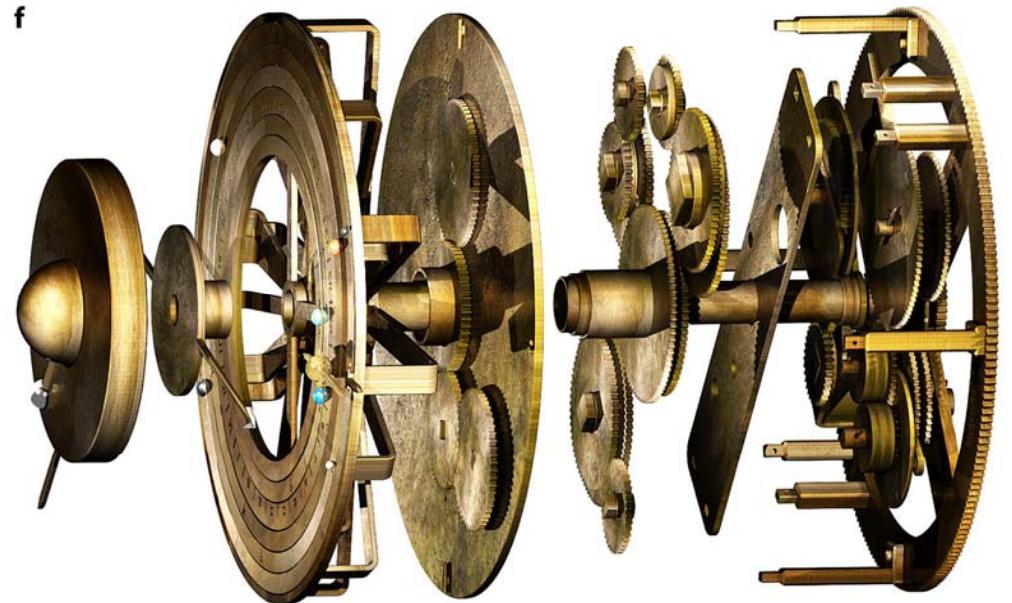
d

e

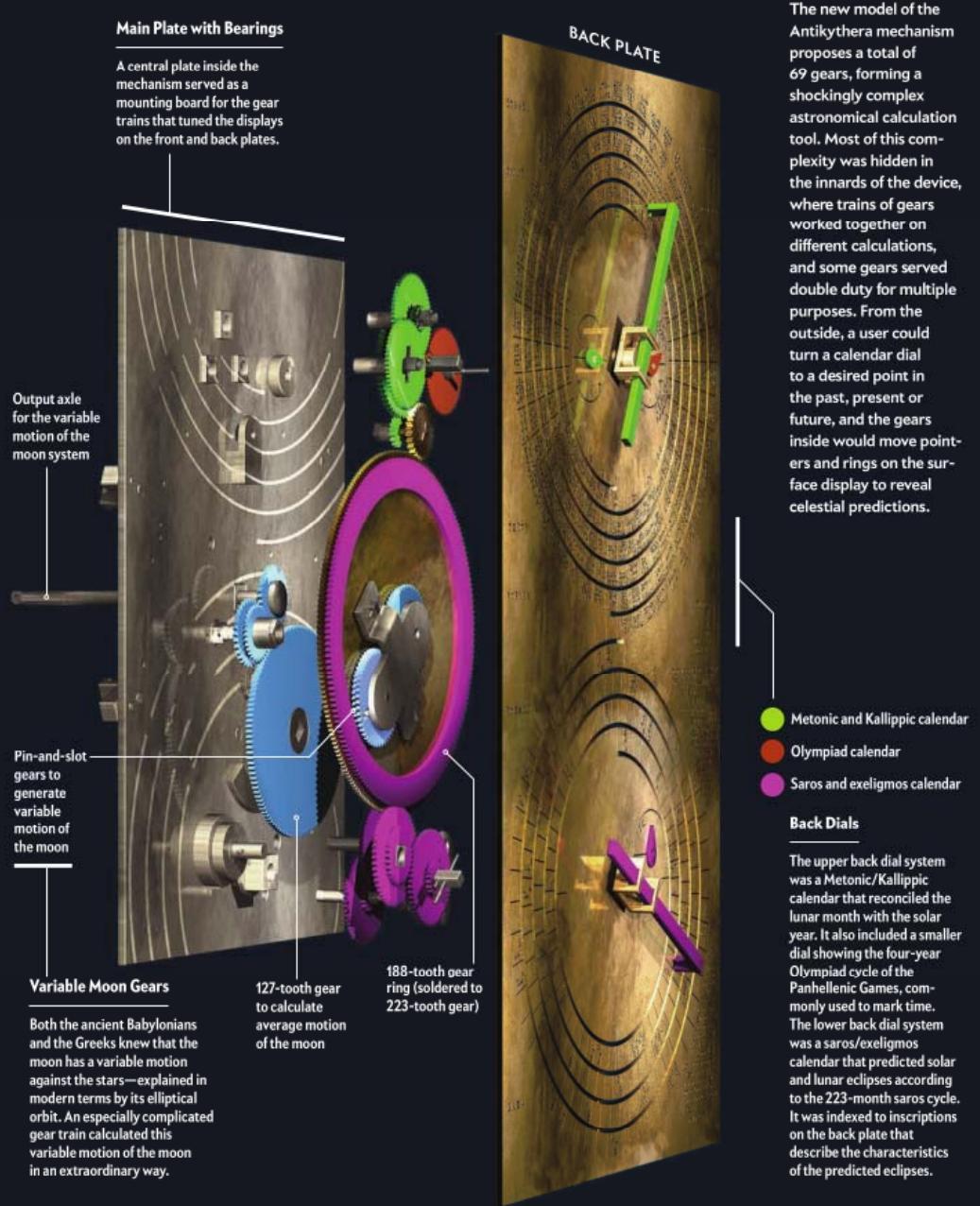
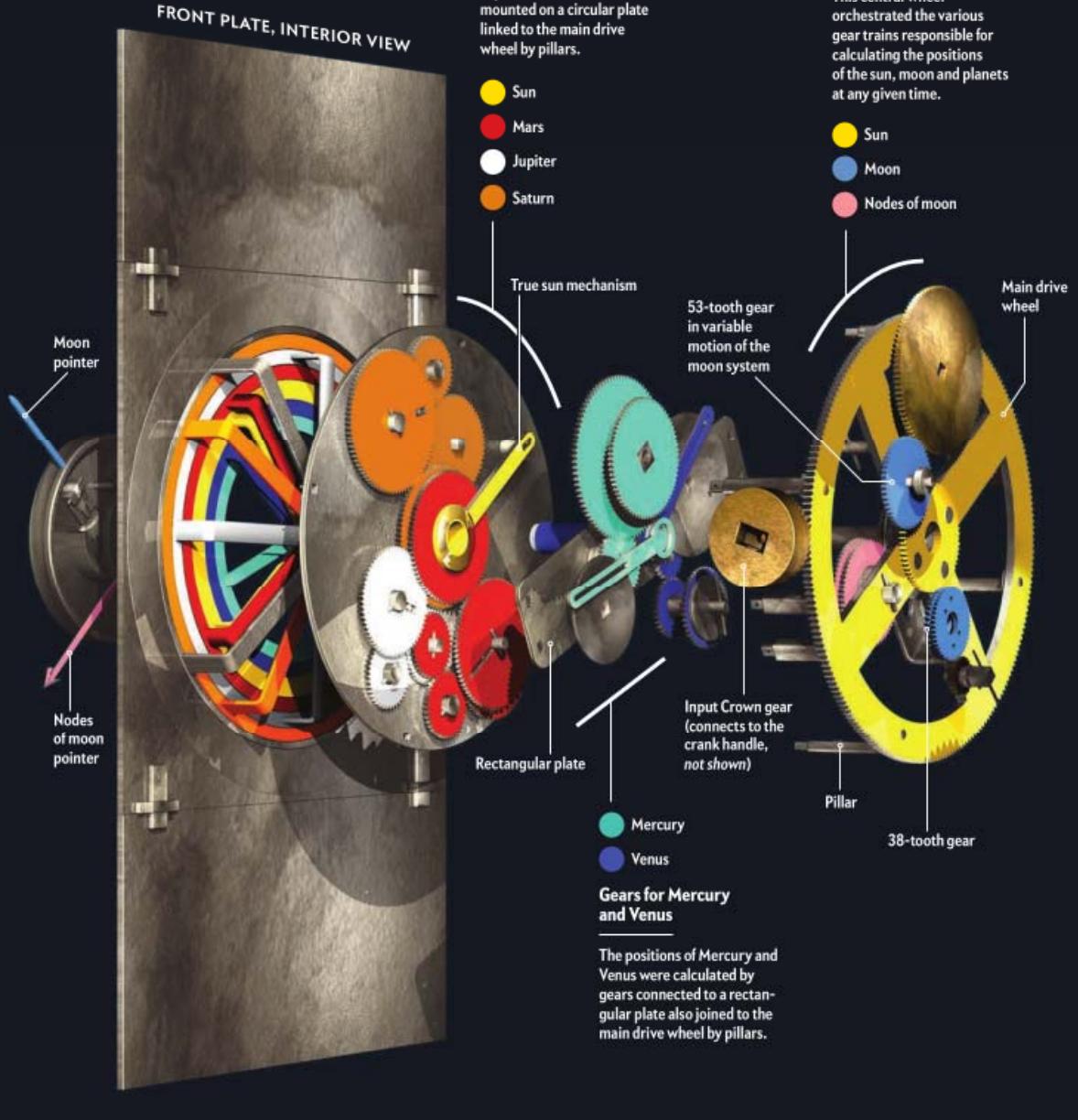

f

INSIDE THE MACHINE

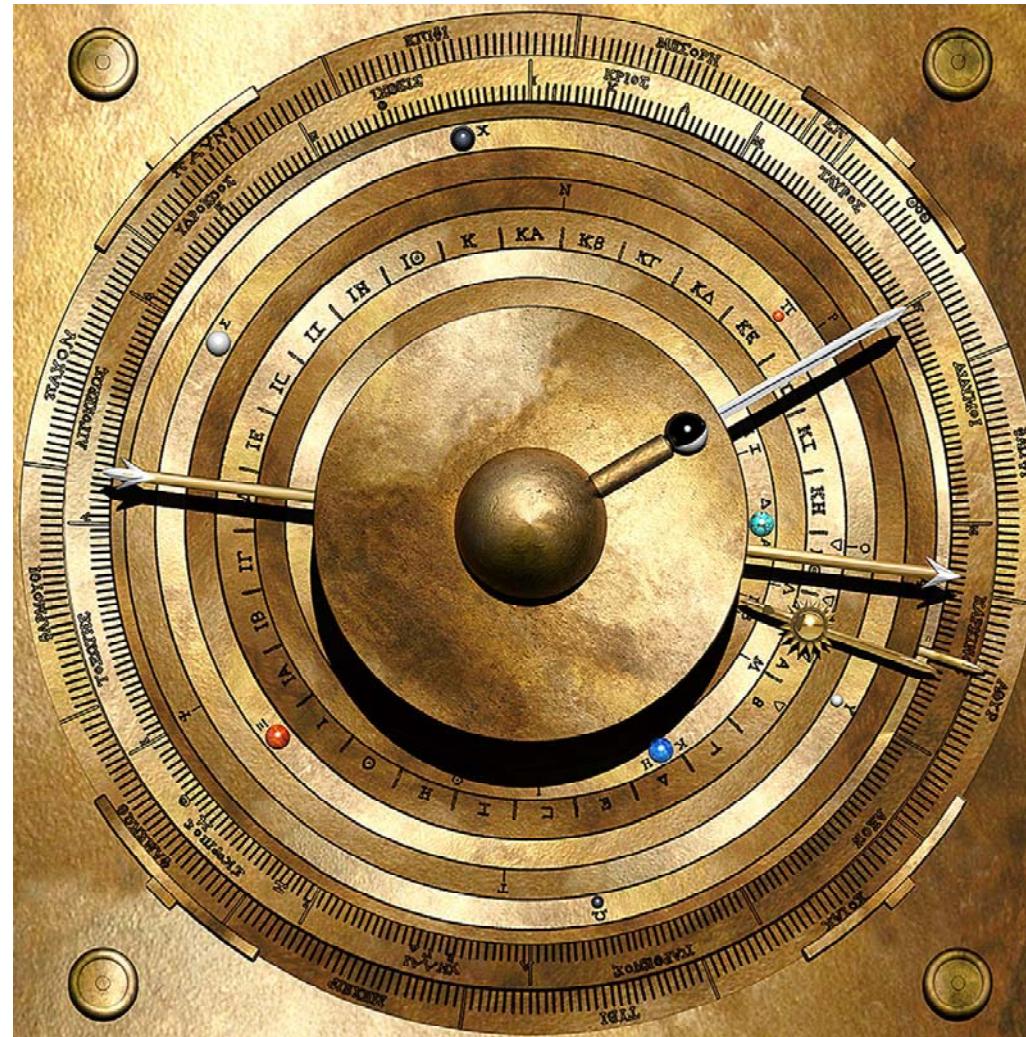
The new model of the Antikythera mechanism proposes a total of 69 gears, forming a shockingly complex astronomical calculation tool. Most of this complexity was hidden in the innards of the device, where trains of gears worked together on different calculations, and some gears served double duty for multiple purposes. From the outside, a user could turn a calendar dial to a desired point in the past, present or future, and the gears inside would move pointers and rings on the surface display to reveal celestial predictions.

Antikitera: astronomomska mehanička naprava

HVALA NA PAŽNJI!